

Sygn. akt IV Ka 504/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 września 2014 roku.

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim w IV Wydziale Karnym Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący SSO Tomasz Ignaczak

Protokolant sekr. sądowy Agnieszka Olczyk

przy udziale -----

po rozpoznaniu w dniu 19 września 2014 roku

sprawy **I. M.**

obwinionej z art. 98 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych

z powodu apelacji wniesionej przez obwinioną

od wyroku Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 13 czerwca 2014 roku sygn. akt VII W 115/14

na podstawie art. 109 § 2 kpw w zw. z art. 437 § 1 kpk, art. 119 kpw w zw. z art. 636 § 1 kpk, art. 8 i art. 21 pkt 2 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 roku o opłatach w sprawach karnych (tekst jednolity: Dz. U. Nr 49 poz. 223 z 1983 roku z późniejszymi zmianami)

- utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok,

- zasądza od obwinionej I. M. na rzecz Skarbu Państwa kwotę 50,00 (pięćdziesiąt) złotych opłaty za drugą instancję oraz kwotę 50,00 (pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu zryczałtowanych wydatków za postępowanie odwoławcze.

Sygn. akt: IV Ka 504/14

UZASADNIENIE

I. M. została obwiniona o to, że:

jako płatnik składek nie udostępniła dokumentów – umów o dzieło zawieranych przez firmę w okresie od 01.06.2011 r. do 31.10.2013 r. w trakcie przeprowadzania kontroli w zakresie prawidłowości i rzetelności obliczania i potrącania składek na ubezpieczenie społeczne oraz innych składek, do których pobierania zobowiązany jest Zakład oraz zgłaszania do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego, czym utrudniła przeprowadzenie kontroli, tj. o czyn z art. 98 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. 2013 r. poz. 1442 ze zm.)

Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim wyrokiem z dnia 13 czerwca 2014 roku w sprawie VII W 115/14:

1. uznał obwinioną za winną popełnienia zarzuconego jej wykroczenia i za to, na podstawie art. 98 ust. 1 pkt 3 w/w ustawy wymierzył jej karę grzywny w wysokości 500 złotych;

2. wymierzył obwinionej 50 zł. opłaty i zasądził od niej na rzecz Skarbu Państwa 100 zł. tytułem zwrotu zryczałtowanych wydatków postępowania.

Powyższy wyrok został zaskarżony przez obwinioną w całości na jej korzyść.

Obwiniona zarzuciła wyrokowi: obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 98 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez niewłaściwe jego zastosowanie.

W konkluzji skarżąca wносиła o zmianę wyroku poprzez uniewinnienie obwinionej od zarzuczonego jej wykroczenia.

Na rozprawie apelacyjnej obrońca obwinionej popierał apelację obwinionej oraz wnioski w niej zawarte.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja obwinionej nie zasługuje na uwzględnienie i jest bezzasadna.

Przedmiotowa sprawa została bowiem należycie wyjaśniona i nie budzi wątpliwości zarówno prawidłowość dokonanej przez Sąd I instancji oceny przeprowadzonych dowodów, jak i poczynionych ustaleń faktycznych stanowiących podstawę rozstrzygnięcia o winie obwinionej. Na aprobatę zasługują również ustalenia Sądu meriti co do stopnia zawinienia obwinionej i wysokość wymierzonej jej kary. Słusznie bowiem Sąd pierwszej instancji uznał, że obwiniona swoim zachowaniem wypełniła dyspozycję art. 98 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

W szczególności skarżąca nie miała racji twierdząc, że skoro od umowy o dzieło nie są odprowadzone obowiązkowe składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne, to inspektor ZUS nie miał prawa żądać okazania mu umów o dzieło, gdyż wykraczałby w ten sposób poza ogólny zakres kontroli, do jakiej ZUS był uprawniony. Sąd Okręgowy nie podziela tej argumentacji, albowiem kontrola ZUS – u prowadzona na podstawie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych ma za zadanie stwierdzić prawidłowość i rzetelność odprowadzania składek na ubezpieczenia społeczne i inne. Po to, aby skutecznie i realnie kontrolę tą przeprowadzić, inspektor ZUS – u musi mieć wgląd w umowy zawarte przez kontrolowany podmiot, z których może wynikać obowiązek uiszczania takich składek, pod kątem ich prawdziwości i pozorności. W przeciwnym bowiem razie wystarczyłoby nazwać każdą umowę o pracę albo umowę zlecenia „umową o dzieło” i już sparaliżowałyby to każdą kontrolę, czyniąc ją nieefektywną.

Pamiętać należy, że zgodnie z ugruntowanym orzecnictwem Sądu Najwyższego ***podstawowym warunkiem podlegania pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu jest faktyczne, osobiste podporządkowanie i odpłatne świadczenie pracy – niezależnie od tego, jak strony nazwą umowę, na podstawie której to faktyczne wykonywanie pracy się odbywa.*** Dla stwierdzenia istnienia tytułu ubezpieczenia społecznego pracownika, jakim jest pozostawanie w stosunku pracy, Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest uprawniony do badania zarówno faktu zawarcia umowy o pracę (niezależnie od tego, jak strony umowę tą sobie nazwą), jak i ważności takiej zawartej między stronami umowy. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie może bowiem przyjąć za tytuł ubezpieczenia czynności prawnej sprzecznej z prawem, w tym także zabronionej przez prawo. W tym zakresie kompetencje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych są oczywiste. Jego decyzje podlegają kontroli sądu w trybie odwoławczym określonym w art. 83 ust. 2 ustawy (por. wyrok Sądu Najwyższego - Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych z 2005-02-23, III UK 200/04, opubl: Orzecnictwo Sądu Najwyższego Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych rok 2005, Nr 18, poz. 292, str. 853).

Kompetencje ZUS do badania wysokości umówionego wynagrodzenia poprzez kryteria art. 58 KC, w ramach uprawnień mających oparcie w treści art. 86 ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2009 r. Nr 205, poz. 1585 ze zm.) dotyczą nie tylko samej umowy o pracę, ale i dodatkowych umów pomiędzy stronami stosunku pracy, kształtujących wysokość podstawy wymiaru składek (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 2012-12-20, III AUa 568/12, opubl: www.orzeczenia.ms.gov.pl). Dopuszczalne jest dokonywanie przez organ ubezpieczeń społecznych kontroli i

zakwestionowania wysokości wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe, jeżeli okoliczności sprawy wskazują, że zostało wypłacone na podstawie umowy sprzecznej z prawem, zasadami współżycia społecznego lub zmierzającej do obejścia prawa (art. 58 KC). Autonomia stron umowy w kształtowaniu jej postanowień podlega ochronie jedynie w ramach wartości uznawanych i realizowanych przez system prawa, a strony obowiązują nie tylko respektowanie własnego interesu jednostkowego, lecz także wzgląd na interes publiczny (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 2012-09-26, III AUa 492/12 opubl: www.orzeczenia.ms.gov.pl).

Podsumowując, w sytuacji, gdy strony umowy zawierają umowę o pracę, a jedynie pozorują, że jest to umowa o dzieło, inspektor ZUS – u może zakwestionować rzeczywisty charakter umowy stwierdzając, że zawarte umowy o dzieło były pozorne, a tym samym nieważne. Tym samym musi mieć możliwość zapoznania się z tymi umowami, wgląd w ich treść leży zatem w granicach przeprowadzanej przez niego kontroli. Tym bardziej inspektor ZUS musi mieć wgląd w treść umów o dzieło zawieranych przez kontrolowany podmiot, aby móc stwierdzić, czy nie były to dodatkowe umowy zawierane z już zatrudnionymi pracownikami. Wynika z tego, że uniemożliwienie inspektorowi ZUS –u wglądu w umowy o dzieło stanowi działanie utrudniające legalną kontrolę ZUS – u i wyczerpuje znamiona wykroczenia z art. 98 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. 2013 r. poz. 1442 ze zm.).

Na wydatki w postępowaniu odwoławczym złożyły się zryczałtowane wydatki postępowania w kwocie 50 zł. (art. 118 § 4 kpw w zw. z § 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie wysokości zryczałtowanych wydatków postępowania oraz wysokości opłaty za wniesienie wniosku o wznowienie postępowania w sprawach o wykroczenia z dnia 10 października 2001 r. Dz.U. Nr 118, poz. 1269).

O kosztach sądowych za drugą instancję orzeczono na podstawie art. 119 kpw w zw. z art. 636 § 1 kpk i art. 8 w zw. z art. 21 pkt 2 ustawy z dnia 23 czerwca 1973r. o opłatach w sprawach karnych (tekst jednolity: Dz. U. Nr 49, poz. 223 z 1983r. z późniejszymi zmianami).

Mając na względzie powyższe okoliczności, Sąd drugiej instancji orzekł jak w sentencji wyroku.